

HOGYAN VÁLHAT A SZAKPOLITIKAI TERVEZÉS ÁTLÁTHATÓBBÁ,
KÖVETKEZETESEBBÉ ÉS SZAKMAILAG MEGALAPOZOTTABBÁ?

Egy többszintű, összekapcsolt térségi tervezési és döntéshozatali rendszer lehetőségei

Farkas Zsuzsanna
főosztályvezető
Város- és Területfejlesztésért Felelős Helyettes Államtitkárság

V. Területfejlesztők Napja
Pécs, 2026. szeptember 23.

A tervezés minősége az emberek lehetőségeit alakítja

Magyarország minden térségének és településének legyen valós fejlődési esélye

- Van-e helyben megélhetés és munka?
- Elérhetők-e a szükséges közszolgáltatások?
- Megközelíthető-e a térségi központ?
- Képes-e a térség megtartani és visszavárni az embereket?

**A tervezés minősége
nem belső közigazgatási
ügy.**

Közvetlenül hat a
szolgáltatások
elérhetőségére, a
beruházások helyére és a
térségek jövőképeire.

A problémák egymást erősítő rendszert alkotnak



Négy hiány gyengíti leginkább a területi eredményeket

- 1 Ágazati szemlélet** Az egy helyen jelentkező problémák külön döntési csatornákban maradnak.
- 2 Projektközpontú gyakorlat** A pályázati lehetőség alakítja a célt, nem a térségi program választ eszközt.
- 3 Funkcionális térségek hiánya** A valós munkaerőpiaci, közlekedési és szolgáltatási kapcsolatok átlépik a határokat.
- 4 Szétagolt felelősség** Sok részfeladat mellett nem mindig azonosítható az egész folyamat gazdája.

A tervhierarchia önmagában nem teremti összhangot

JOGSZABÁLYI LOGIKA

Országos koncepció
Ágazati és területi tervek
Megyei és települési
dokumentumok

GYAKORLATI TÖRÉSEK

- Eltérő időtávok és területi logikák
- Nem összehangolt felülvizsgálati ciklusok
- Formai megfelelés közös eredmények nélkül

A terv dokumentum marad, ha nincs felelőse, forrása, ütemezése és mérhető eredménye.

Az összekapcsolt rendszer öt alapfeltétele



A tervezés akkor válik kormányzási rendszerré, ha ez az öt elem minden lényeges döntésnél azonosítható.

A döntés ott szülessen, ahol a hatás kezelhető

ORSZÁGOS

Hosszú távú célok, minimumok, kiegyenlítés, nagy hálózatok, közös monitoring

NAGYTÉRSÉGI

Több vármegyét összekapcsoló gazdasági, közlekedési és környezeti ügyek

KÖZÉPSZINT

Programok összehangolása, projektcsomagok, települési szakmai támogatás

VÁROSTÉRSÉGI ÉS HELYI

Mindennapi szolgáltatások, helyi közlekedés, lakhatás, közösségi igények

A funkció előzze meg a szervezetet.

Négy kérdés kijelöli a megfelelő döntési szintet

1. Hatás

Hol jelentkeznek a döntés fő hatásai és mellékhatásai?

2. Tudás

Melyik szint rendelkezik a legjobb információval?

3. Kapacitás

Hol biztosítható a végrehajtás és a fenntartás?

4. Kiegyenlítés

Szükséges-e országos minimum vagy újraelosztás?

Közös tervezési ciklus kapcsolja össze a terveket



**Az országos célok orientálnak.
A térségi tapasztalatok visszaalakítják az országos döntéseket.**

A partnerség akkor valós, ha döntési befolyást ad

TUDOMÁNY

Összefüggések feltárása
Alternatívák összevetése
Hatások mérése

KÖZIGAZGATÁS

Jog- és finanszírozási
keretek
Végrehajthatóság
Felelősség

HELYI TUDÁS

Mindennapi működés
Rejtett akadályok
Helyi erőforrások

Közös nyelv • hozzáférhető adatok • visszajelzés a javaslatok sorsáról

A monitoring a térségi változást mérje

AMIT MA GYAKRAN MÉRÜNK

- Lekötött támogatás
- Elkészült beruházás
- Projektoutputok

AMIT A DÖNTÉSHEZ MÉRNÜNK KELL

- Javult-e a szolgáltatások elérhetősége?
- Csökkent-e valamely területi hátrány?
- Fennmaradt-e az eredmény?
- Létrejött-e működő térségi együttműködés?

Az értékelés a következő tervezési ciklus kötelező bemenete legyen.

Öt kérdés a panelbeszélgetéshez

- 1 Mely döntéseket tartsuk országos szinten, és melyeket adjuk valódi mozgástérrel térségi vagy helyi szintre?
- 2 Mi kapcsolja össze kötelezően az országos, ágazati, vármegyei, várostérségi és települési terveket?
- 3 Hogyan tisztázhatók a felelősségek újabb párhuzamos döntési szintek nélkül?
- 4 Milyen állandó kapcsolat közelíti a tudományt, a döntés-előkészítést és a helyi tapasztalatot?
- 5 **Mely három eredmény bizonyítaná négy év múlva, hogy a rendszer jobban működik?**

A vita végén döntésorientált ajánlásokra van szükség

RENDSZER ÉS FELELŐSSÉG

- Egységes tervezési architektúra
- Feladat- és felelősségi mátrix
- Szubszidiaritási és területi hatásvizsgálat
- Funkcionális térségek alkalmazása

TUDÁS ÉS VISSZACSATOLÁS

- Állandó szakmai háttérkapacitás
- Tudomány, szakpolitika és helyi gyakorlat fóruma
- Hozzáférhető területi adatbázis
- Eredmény- és hatásalapú visszacsatolás

Minden ajánláshoz tartozzon felelős, döntési szint, első lépés és mérési mód.

A siker mércéje

- Több döntés születik világos felelősség mellett térségi és helyi szinten.
- A városok és környezetük közösen terveznek.
- A kisebb települések is hozzáférnek megfelelő szakmai kapacitáshoz.
- Az ágazati döntésekben természetessé válik a területi hatás vizsgálata.
- A fejlesztéseket a térségekben bekövetkező változással is mérjük.

A jó rendszer világossá teszi, mi a közös országos keret, hol van helye a térségi különbségeknek, ki felel a döntésért, és miből tudjuk, hogy az emberek számára jobb eredmény született.

Köszönöm a figyelmet!